

ΑΡΘΡΟ

Arif Hasan Tahsin: Ο αγωνιστής, ο δάσκαλος

Της Κλεοπάτρα Παγιάτα

Τον γνώρισα σε μια συνάντηση εκπαιδευτικών στο Παρίσι, όπου εγώ, μέλος τότε του διοικητικού συμβουλίου της ΟΕΑΜΕΚ, εκπροσωπούσα την οργάνωσή μου, και εκείνος τους Τ/Κ εκπαιδευτικούς, ως πρόεδρος, αν καλά θυμούμαι, της δικής του οργάνωσης.

Βρεθήκαμε καθισμένοι με τον εκπρόσωπο της ΟΛΤΕΚ σ' ένα τραπέζι με μια πινακίδα "CHYPRE GREQUE" (Ελληνική Κύπρος) και ο Αρίφ μ' έναν συνάδελφό του στο διπλανό, με την πινακίδα "CHYPRE TURQUE" (Τουρκική Κύπρος). Αλληλοκοιταχτήκαμε με απορία... Ποιος είναι αυτές οι χώρες; Χαμογελάσαμε και σιωπηρά συνεννοηθήκαμε. Σε δύο λεπτά βρεθήκαμε και οι τέσσερις καθισμένοι στο ίδιο τραπέζι με την πινακίδα να γράφει απλά "CHYPRE" (Κύπρος), χωρίς τους δύο προσδιορισμούς.

Περπατήσαμε μαζί στην πόλη όλες τις ελεύθερες ώρες, κουβεντιάσαμε, συζητήσαμε, για να ανακαλύψουμε πόσο μοιραζόμαστε τους ίδιους προβληματισμούς, τις ίδιες αγωνίες, τα ίδια οράματα για τη κοινή μας πατρίδα. Προθυμοποιήθηκα να τον πάρω στο χωριό του στον νότο, τον Αϊ-Θεόδωρο της Τηλλυρκάς. Χαμογέλασε πικρά, με επείκεια... Γνώριζε! Εγώ δεν ήξερα ότι για λόγους "πατριωτι-

κούς" εμείς το είχαμε κατεδαφίσει! Από τότε η βαθιά φιλία μας κράτησε ως τον θάνατό του και θα με συνοδεύει ως τον δικό μου. Ανακάλυψα τότε έναν Κυπραίό και, για να μην μείνω χρωμένη, υποστήριξα πως και στη δική μου μεριά υπάρχουν τέτοιοι Κυπραίοι. Μάλιστα ένας από αυτούς βρισκόταν στο σπίτι μου. Ήταν ο άντρας μου. Δυσπιστούσε και μου δήλωσε: "θα 'ρτω ποτ'εί να γνωρίσω τούτον τον Κυπραίον που λαλείς".

Ήρθε στο σπίτι μου κάποια μέρα με αφορμή την κηδεία του Φιλώθου Ορφανίδη, προέδρου τότε της ΟΛΤΕΚ, αφού εξασφάλισε τη σχετική άδεια από το καθεστώς Ντενκτάς. Αναζητώντας το διαμέρισμά μας μας είπε ότι τον καθοδήγησε μια κυρία που βρισκόταν στην είσοδο της πολυκατοικίας με το παιδί της. Της μίλησε ελληνικά, λέγοντας ότι είναι Τουρκοκύπριος. Κοίταξε το παιδί, του μίλησε και του χαμογέλασε. Εκείνο τα 'χασε και στράφηκε στη μητέρα του λέγοντας: "Μα, μάμα, έν' τ'ζ'αι τούτος σαν εμάς...". Χαρακτηριστικό τού πόσο κατάφεραν οι δύο εθνικισμοί να τερατοποιήσουν την εικόνα του "άλλου".

Ο Αρίφ μπήκε στο σπίτι μας λέγοντας: "Ήρτα να γνωρίσω τούτον τον άλλον Κυπραίον που ελάλες". Από τότε δεν είχε αμφιβολίες. Η φιλία έδεσε και τους δύο και συ-

χνά μοιράζονταν τις αγωνίες και τα οράματά τους.

Στον Αρίφ οφείλω πολλά και δεν μου οφείλει τίποτε. Έμενα πάντα χρωμένη, ως άνθρωπος και ως εκπαιδευτικός.

Η ζωή του γεμάτη αγώνες για την επανένωση και για σωστή εκπαίδευση, με ιδέες προοδευτικές. Αυτά ήταν και τα θεμέλια που έβαλε στην οργάνωση των Τ/Κ εκπαιδευτικών, που τις χαρακτηρίζουν ως σήμερα. Γνωστοί οι αγώνες τους, καθημερινού ενάντια στην προσπάθεια αποκροποίησης και ισλαμοποίησης της παιδείας τής τ/κ κοινότητας.

Πολλές φορές ένιωσα αμηχανία -για να χρησιμοποιήσω τον επιεικέστερο χαρακτηρισμό- για τη συμπεριφορά της δικής μου οργάνωσης. Για τους αγώνες που δεν κάναμε για θέματα ουσιαστικά, για τις ιδέες που δεν προωθήσαμε, για τους περιορισμένους μας ορίζοντες, ιδιαίτερα όταν παρατηρούσα πόσο προοδευτικοί ήταν και είναι μέχρι σήμερα οι Τ/Κ συνάδελφοί μου. Εμείς αντιδρούμε ακόμα σε κάθε προσπάθεια ουσιαστικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που θα φέρει τις δυο κοινότητες πιο κοντά...

Γνωστοί οι δικοί του συνεχείς αγώνες για την κοινή μας πατρίδα, με διαρκή δημοσιογραφία, πολιτικές συζητήσεις, συγγραφικό έργο, αν

και δυστυχώς όχι ακόμα μεταφρασμένο στα ελληνικά. Σκέψη κατασταλαγμένη με σεβασμό στην ακρίβεια αυτών που έλεγε. Γι' αυτό και, αν και γνώριζε πολύ καλά ελληνικά, στις δημόσιες εμφανίσεις του μιλούσε πάντοτε τουρκικά γιατί πίστευε πως μόνο στη μητρική του ακρίβεια αυτό που θέλεις να πεις.

Ειδωθήκαμε για τελευταία φορά πριν από τρεις εβδομάδες στον προθάλαμο του γιατρού του, στον νότο. Βρισκόταν εκεί με την Ατμαγαν, την αφοσιωμένη του σύζυγο. Χαμογελαστός, με ψυχικό σθένος αμείωτο, όπως πάντα, παρά τους πόνους από την προχωρημένη του ασθένεια. Είπαμε να ξαναβρεθούμε. Δεν υπολογίσαμε όμως καλά...

Παρευρέθηκα στην κηδεία του. Χωρίς θρησκευτική τελετή. Συνεπής στον εαυτό του όπως πάντα. Το φέρετρό του σκέπαζε μόνο η σημαία της οργάνωσης των εκπαιδευτικών και η αγάπη, η πολλή και ειλικρινής αγάπη του πλήθους που τον συνόδευσε. Τραγική πηχιά της χώρας μας να συναντόμαστε σε κηδείες και να εξανθρωπίζομαστε μέσα από τον θάνατο.

Φυλάω ακόμα στο γραφείο μου με ευλάβεια τα γράμματά του.

-Πάλι σκοτεινίασε ο ουρανός, Κλεοπάτρα, είναι στο χέρι μας να μην βρέξει!.

-"Τι έχουμε να χωρίσουμε σ' αυτό το νησί; Πρέπει οπωσδήποτε εσύ να γελάς όταν κλαίω εγώ, κι όταν εσύ κλαίς εγώ να γελάω; Και μην πεις, ούτε εγώ να πω 'εμείς τι φταίμε;".

-Ξέρω, δεν είναι εύκολο να ξεχάσουμε, ούτε για σένα, ούτε για μένα. Και σκέφτομαι... Αν, σαν τον Μάτσο ποούμε κι εμείς 'το χρώμα αυτό ανήκει σ' αυτούς που το ποτίζουν με τον ιδρώτα τους, είτε Έλληνες είναι είτε Τούρκοι', θα τελειώσει αυτό το κακό;"

Ωστόσο τον Αρίφ δεν τον εξέφραζαν οι λέξεις Έλληνας - Τούρκοι, αλλά προτιμούσε να λέει: Κυπραίος που μιλά ελληνικά, Κυπραίος που μιλά τουρκικά.

Υπάρχουν άνθρωποι που μένουν χαραγμένοι στη μνήμη και την καρδιά σου από την πρώτη σου γνωριμία μαζί τους. Γιατί είναι αυθεντικοί, γνήσιοι, απλοί και ουσιαστικοί.

Τέτοιος ήταν ο αγαπημένος φίλος Αρίφ, ο "δάσκαλος" όπως τιμητικά τον αποκαλούσαν. Η εκτίμηση στο πρόσωπό του και από μέρους πολλών Ε/Κ αντανακλάται και σε όσα γράφτηκαν στον ελληνοκυπριακό Τύπο με αφορμή τον θάνατό του. Για μένα και για κάποιους άλλους από μας, ο Αρίφ παραμένει πάντα ένα σύμβολο ανθρωπιάς και σημείο αναφοράς για την αγάπη και τους αγώνες του για τη χώρα μας.

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

Μάριο Μόντι
Παραιτηθείς
πρωθυπουργός Ιταλίας
«Σύσασμε την Ιταλία από την καταστροφή (...). Ας ξεκινήσουμε την άνοδο, λοιπόν, προς τον στίβο της πολιτικής». Μέσω εκλογών όμως, κ. Μόντι. Εκτός κι αν καλομάθατε με τους διορισμούς.

Στέφανος Στεφάνου
Κυβ. Εκπρόσωπος
«Η απάντηση στις μεθοδεύσεις της Τουρκίας (σ.σ. για τετραμερή συνάντηση) είναι η επιμονή και η συνέπεια στα ψηφίσματα και στις διαδικασίες του ΟΗΕ». Μα από τον ΟΗΕ δεν προήλθε η ίδια για διασταυρούμενες συναντήσεις;

Χρυσόστομος Β'
Αρχιεπίσκοπος Κύπρου
«Θα πρέπει, ακόμα και με το υστέρημά μας, να διατηρήσουμε την αμυντική θωράκιση μας σε επίπεδα που να αποτρέπουν κάθε εχθρική επιβουλή και να εξασκούμε, με τη δυναμική παρουσία μας, τα κυριαρχικά δικαιώματά μας». Μα δεν το καταφέραμε ούτε τότε που έδεσαν τους σκύλους με τα λουκάνικα, μακαριότατε...

Ποιος θα επενδύσει;

Ο ορισμός της κρίσης και της καταβράθρωσης του ηθικού καταναλωτών και επενδυτών, διά στόματος Χρυσοστόμου Β': «Η ατμόσφαιρα είναι παντού καταθλιπτική. Πολλοί υποφέρουν από τη μείωση των εισοδημάτων τους, άλλοι πένονται από την απώλεια των εργασιών τους και μερικοί στερούνται ακόμα και αυτών των αναγκαίων για την επιβίωση. Η αβεβαιότητα πλανάται παντού και το άγνωστο της επιούσης δρα ως εφιάλτης στην πλειονότητα του λαού».

Μέσα σε αυτό το ζοφερό κλίμα, αν δίνετε π.χ. 20 εκατ. στην κυβέρνηση και 20 εκατ. σε έναν ιδιώτη επιχειρηματία, ποιος νομίζετε ότι θα επένδυε ταχύτερα και με λιγότερες αναστολές το ποσό; Να το πω αλλιώς; Ποιος θα κατέθετε πρώτος τα λεφτά στις τράπεζες για να πάρει τον τόκο; Συμφωνώ. Γι' αυτό όσοι περιμένουν τον ιδιωτικό τομέα να «μας βγάλει από την κρίση», απλώς επιπλέγουν τον μακρινό δρόμο.

Ωραία αστυνομία!

Τρία κρούσματα διαρρήξεων και κλοπών στην ίδια οδό σε διάστημα μερικών μηνών. Και στις τρεις περιπτώσεις κλήθηκε η αστυνομία και έγιναν σχετικές καταγγελίες. Την περασμένη εβδομάδα σημειώθηκε άλλη μία απόπειρα διάρρηξης και κλοπής κατοικίας στον ίδιο δρόμο. Για καλή τύχη των ιδιοκτητών, ο σκύλος/φύλακας γάβγισε εγκαίρως, τρομάζοντας τους επιτηδευούς που ήθελαν να ρημάξουν άλλο ένα σπίτι. Κλήθηκε και πάλι η αστυνομία. Η απάντηση: «Βάλτε συναγερμό ή κάνετε ό,τι κάνουν σε άλλες κοινότητες της επαρχίας Λευκωσίας». Τι ακριβώς κάνουν; Βγάζουν σκοπιές οι κάτοικοι βράδυ παρά βράδυ, προσέχοντας τη γειτονιά τους για να προστατεύσουν την περιουσία και ουσιαστικά την οικογένειά τους. Αυτή ήταν η συμβουλή του αστυνομικού!

Κι εγώ ήμουν με την εντύπωση τόσα χρόνια ότι δουλειά της αστυνομίας ήταν να προστατεύει τους πολίτες, είτε με περιπολίες, είτε αν μη τι άλλο λέγοντας στο εκάστοτε θύμα έστω μια βλακεία για να το καθησυχάσουν... του στυλ «μην ανησυχείτε, θα κάνουμε τις έρευνές μας για να τους συλλάβουμε». Ούτε καν αυτό το τυπικό. Δεν στοιχίζει τίποτε, βρε αδελφέ, και δείχνει ενδιαφέρον... έστω και ψεύτικο!

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

avrupa@kktc.net

23 Απριλίου 1956

Ακουσα το όνομά της για πρώτη φορά όταν ήμουν οκτώ χρονών. Άλλωστε, είχε εξαπλωθεί σε ολόκληρη την Κύπρο γρήγορα σαν αστραπή. Από τη μια άκρη του νησιού ως την άλλη.

Ήταν ένα τρομερό γεγονός. Και συνέβη στις 23 Απριλίου 1956. Ένας Τουρκοκύπριος αστυνομικός είχε σκοτωθεί από μέλη της ΕΟΚΑ στην εντός των τειχών περιοχή της Λευκωσίας και μια νεαρή Τουρκάλα ηρωίδα, η Εμινέ, συνέλαβε το μέλος της ΕΟΚΑ που είχε πυροβολήσει τον αστυνομικό Νιχάτ, θέτοντας τον εαυτό της σε κίνδυνο. Λεγόταν ότι είχε διεξαχθεί τρομερή συμπλοκή ανάμεσά τους κατά τη στιγμή της σύλληψης και ότι η Εμινέ τον κράτησε με κάθε κόστος και τον παρέδωσε στους Άγγλους στρατιώτες. Αποτέλεσε μεγάλη πηγή έμπνευσης για τον λαό μας αυτό το γεγονός, κατά τα χρόνια της εθνικής αντίστασης. Πέρασαν 56 χρόνια από τότε. Και είχα την ευκαιρία μόλις χθες να γνωρίσω εκείνο το ηρωικό κορίτσι. Τα χρόνια δεν της έχουν κλέψει τίποτε άλλο εκτός από τα νιάτα της. Ήρθε να με επισκεφτεί. Γνωριστήκαμε. Η επισκεψή της είχε σχέση με το άρθρο που έγραψα τις προάλλες σε αυτήν εδώ τη στήλη αναφορικά με την ίδια. Είχε αντιρρήσεις. Υπήρχαν, λέει, λάθη στο άρθρο μου και ήθελε να τα διορθώσει. Άλλωστε, είχε φέρει μαζί της και μια γραπτή δήλωση. Μετά το γεγονός, λέει, είχε σταλεί στο εξωτερικό από την αγγλική διοίκηση και όχι από την τουρκική ηγεσία. Οι Άγγλοι αξιωματούχοι, θεωρώντας ότι θα μπορούσε να κινδυνεύει η ζωή της από εκείνο το σημείο και μετά, τη ρώτησαν πού ήθελε να πάει. «Στην Τουρκία», τους είπε εκείνη. Το πιο σημαντικό κομμάτι της δήλωσής της είναι το εξής: Η κυρία Εμινέ ουδέποτε μου τηλεφώνησε και ουδέποτε συνομιλήσε μαζί μου, λέει. Επομένως, ούτε και μου διηγήθηκε το γεγονός κατ' αυτών τον τρόπο. Και ο δολοφόνος που είχε συλλάβει ήταν, λέει, πράγματι ο δολοφόνος του αστυνομικού Νιχάτ.

«Καλά», της είπα, «τότε ποια μου τηλεφώνησε και μου είπε πως ήσασταν εσείς». Ούτε εκείνη μπορούσε να το καταλάβει αυτό. Δεν θυμάμαι ακριβώς πότε ήταν. Πρέπει να ήταν πριν 5-6 χρόνια. Ένα βράδυ χτύπησε το τηλέφωνό μου. Η γυναίκα άρχισε να μου μιλά λέγοντας ότι ονομαζόταν Εμινέ και μου διηγήθηκε την ιστορία της. Μου είπε πως συνέλαβε το μέλος της ΕΟΚΑ εκείνη την ημέρα, αλλά μετάνιωσε και γι' αυτό μου τηλεφώνησε. «Τον συνέλαβα, αλλά ύστερα έμαθα ότι δεν ήταν εκείνος που είχε πυροβολήσει τον Νιχάτ», μου είπε. Ήμουν αντιμετώπος με μια πολύ σοβαρή παραδοχή. Από το τηλέφωνο την προσκάλεσα να έρθει στην εφημερίδα. Να κάνουμε μια συνέντευξη, της είπα. Μου είπε ότι θα έρχόταν, αλλά δεν ήρθε. Ούτε και τηλεφώνησε ξανά. Αναφέρθηκα σε αυτήν σε ένα άρθρο που είχα γράψει εκείνες τις ημέρες. «Διάβασα εκείνο το άρθρο», μου είπε η κυρία Εμινέ.

«Καλά, γιατί δεν μου τηλεφώνησα τότε», τη ρώτησα, «γιατί δεν μου είπατε ότι δεν ήσασταν εσείς στο τηλέφωνο, Μακάρι να το κάνατε». Πολλοί είναι εκείνοι που τηλεφωνούν για να διαψεύσουν δημοσιεύματα εφημερίδων. Όμως, για να πω την αλήθεια, δεν μου είχε περάσει ποτέ από το μυαλό ότι θα μπορούσα να διαψεύσω και πάνω σε ένα τέτοιο θέμα. Ποιος και γιατί άλλωστε θα μπορούσε να νιώσει την ανάγκη να πει τέτοιο ψέμα;

Είχα την ευκαιρία χθες να ακούσω από την κυρία Εμινέ για το γεγονός που συνέβη στις 23 Απριλίου 1956. Τα μέλη της ΕΟΚΑ, λέει, ήταν δύο άτομα, όχι ένα, εκείνη την ημέρα. Ο ένας ήταν πεζός και ο άλλος με ποδήλατο. Η ουσιαστική τους πρόθεση, λέει, δεν ήταν να πυροβολήσουν τον αστυνομικό Νιχάτ. Θα πυροβολούσαν έναν άλλο Έλληνα, που λεγόταν ότι είχε στενές σχέσεις με Τουρκοκύπριους, αλλά δεν τα κατάφεραν. Στην οδό Μπιοταμιάλι, στην εντός των τειχών περιοχή της Λευκωσίας, βγήκε μπροστά τους ο αστυνομικός Νιχάτ. «Δεν έχουμε καμιά δουλειά μαζί σου», είπαν στον Νιχάτ. «Είμαι αστυνομικός και έχω το δικαίωμα να σας ανακρίνω», τους είπε ο Νιχάτ. Πυροβόλησαν τον Νιχάτ πρώτα στον κρόταφο και ύστερα στην καρδιά. Κλονίστηκε και σωριάστηκε στο έδαφος. «Εσείς τι είδατε να σκοτώνεται!», ρώτησα την κυρία Εμινέ. «Τον είδα», μου απάντησε. Το μέλος της ΕΟΚΑ που είχε πυροβολήσει τον Νιχάτ έδωσε το πιστόλι που κρατούσε στον φίλο του, που ήταν πάνω στο ποδήλατο. Εκείνος κατάφερε να διαφύγει με το ποδήλατό του και δεν κατέστη δυνατόν να βρεθεί. Ο φίλος του, που συνελήφθη, δεν τον κατέδωσε. Προσπάθησε να διαφύγει, λέει, κλεβόντας ένα ποδήλατο που υπήρχε εκεί. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή η Εμινέ τον άρπαξε από τον γιακά και τον έριξε χμάμ μαζί με το ποδήλατό του. «Μου έριξε ένα δυνατό χαστούκι και εγώ με οργή που είχα δεν τον άφησα καθόλου να μου ξεφύγει», μου είπε. Ύστερα έφτασαν οι Άγγλοι στρατιώτες. Η Εμινέ, η οποία είχε αφήσει έκθαμβος με τον ηρωισμό της όλους όσους είχαν μαζεστεί εκεί, άρπαξε τη σημαία που υπήρχε μπροστά στο σπίτι τους και σκέπασε τον Νιχάτ που εκείτο αίψυχος στο έδαφος. Μου διηγήθηκε και πως αναγνώρισε αργότερα το μέλος της ΕΟΚΑ που ήταν υπό κράτηση. Κοίταξε μέσα από μια τρύπα που ήταν οκταπονήνη με χαρτιά, αλλά που είχε αφεθεί ανοικτή όσο για να χωράει ένα μάτι. Πέρασαν από μπροστά της πολλούς υπόπτους. Αλλά εκείνη αναγνώρισε εκεί το μέλος της ΕΟΚΑ το οποίο είχε συλλάβει.

Η βασίλισσα της Αγγλίας την τιμήσε με μετάλλιο γι' αυτό της τον ηρωισμό. Διοργανώθηκε τελετή για τον σκοπό αυτό στο αγγλικό προξενείο στην Κωνσταντινούπολη. Όλος ο Τύπος της Τουρκίας την αποκαλούσε «η νεαρή Τουρκάλα ηρωίδα». Έζησε 18 χρόνια στο εξωτερικό. Επέστρεψε στην Κύπρο το 1974. Η ελληνική πλευρά την έλαχε παντού με κόκκινο δελτίο. «Χάρηκα για τη γνωριμία μας», μου είπε φεύγοντας. «Δική μου η τιμή», της είπα. Τα σχόλια δικιά σας...

ΧΡΥΜΑ

Γ.Ψ